

Keď sme zvažovali o Jonášovi, ktorý uteká pred Bohom človeka, povšimli sme si, že Boh síce umožnil, uľahčil Jonášovu cestu, ale nebol potešený z Jonášovej cesty (Solas číslo 16, str. 2). Tak isto sme videli, že aj keď prišlo nakoniec dobre z Jonášovej neposlušnosti, Boh ešte tým neschvaľuje hriech. Tak isto sme si povšimli, ako jeden človek dokáže spôsobiť zmätok v miestnom zbore, alebo kdekoľvek by to malo byť.

Rovnako sme videli, že Boh má k dispozícii široký arzenál k tomu, aby zahatil tých, ktorí sú neposlušní. Ako sme rozmýšľali o Božom človeku, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha, boli sme povzbudení tou pravdou, že nech sú naše okolnosti akékoľvek, Boh má vždy vládu. Videli sme aj to, že viac duchovného úžitku sa získava z bolesti, než z prosperity. Preto, keď sme v stave bolesti, je pravdepodobnejšie, že budeme počúvať Boha. Tak isto sme videli, že Jonášova modlitba bola založená na Písmach. Videli sme, že učebný plán v Kristovej škole je prijať požehnanie buď cez poslušnosť alebo cez karhanie.

Boh uplatní svoju zvrchovanú moc a spôsobí, aby veľká ryba vyvrátila Jonáša na súš (Jonáš 2:11). Mohol Jonáša nechať tam, kde Jonáš bol. Mohol si ho už navždy viac nevšímať, ale tým, že Boh spôsobil, aby sa ryba pobrala k súši, ukázal, že sa o Jonáša stará. Je veľmi dobré, aby sme aj my vedeli, že Boh sa stará o teba a o mňa. Nech sú už okolnosti, v ktorých sme, akékoľvek ťažké, On je v nich prítomný. Nevieme presne, kde veľká ryba vyvrátila Jonáša zo svojho žalúdka, ale vieme, že sa ocitol späť na mieste, kde pôvodne začal. Vo svojich

vlastných plánoch nedosiahol žiadny pokrok, a tak je tu slovo varovania pre každého jedného z nás. My môžeme síce všeličo navrhovať, ale Boh naše plány zruší alebo anuluje. Ak urobíme svoje plány podľa vlastnej múdrosti, Boh môže veľmi ľahko zasiahnuť, aby zahatil akýkoľvek náš krok. Mali by sme si všimnúť tri hlavné atribúty Boha, ktoré sa spoločne prejavili v Božom konaní s týmto mužom, ktorý chcel byť emigrantom od Boha.

Keď sa celkovo pozeráme na túto knihu, ale rovnako keď sa na ňu pozeráme v detailoch, vidíme, že Boh ukázal Jonášovi svoju zvrchovanosť, prozreteľnosť a milosť. Tieto veci, ktoré boli ukázané Jonášovi, sú výstavbovými prvkami spasenia. V druhej kapitole vo verši 10 Jonáš si pripomína fakt, že spasenie je výlučne Hospodinovo. Spasenie, o ktorom učia Písma, je výlučne spojené s Božou zvrchovanosťou. Človek nie je robot, a predsa človeka riadi Boh. Boh prejavuje svoju prozreteľnosť a svoju veľkorysú zhovievavosť voči človeku. Je to Boh, ktorý koná s človekom v milosti. Milosť je bezplatná a nezaslúžená Božia priazeň, ktorá sa dostáva hriešnikom, ktorí si ju vôbec nezasluhujú.

Všimnime si teraz dve skutočnosti:

Po prvé je to Božie obnovené volanie k Jonášovi, aby išiel kázať Ninivčanom. Ako sme videli v predchádzajúcich článkoch, pôvodné Jonášovo odmietnutie povolania ísť kázať Ninivčanom nebolo preto, že by bol vystrašený, ale preto, že mal skreslený pohľad na Božie vlastnosti. Jonáš v štvrtej kapitole vo verši 2 hovorí o Bohu to, čo už vie. Hovorí: „Ja som vedel, že ty si milostivý a ľútostivý Boh. Dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý ľutuješ zlého.“ Boh v tretej kapitole vo verši 1 a 2 znova (druhýkrát) oslovuje príkazom tento svoj chybný nástroj. Keď som čítal túto knihu, tak som stál v úžase nad prvým veršom tejto kapitoly.

To, že Boh prichádza k nemu druhýkrát, nie je nič iné ako to, že Jonáša zahrnul do svojej milosti a priazne, ktorá je úplne nezaslúžená. Boh mohol Jonáša ponechať vo vnútri ryby. Mohol ho už nechať na seba samého, aby bol nešťastný do konca svojho života, ale tento muž bol pravý Hospodinov prorok. Aj keď to bol nástroj s kazmi, bol to Boží muž. Aj tí najlepší muži sú nástroje, ktoré majú nedostatky a všetko dobré, čo môžu v svojej službe dosiahnuť, nevyplýva z ich vlastnej výbornosti, ale vyplýva z Božej milosti. Keď Boh pristúpil k Jonášovi druhýkrát, jeho prvotný príkaz, smerovanie Jonáša, sa vôbec nezmenilo.

Boh je neústupný a trvá na svojom pôvodnom poverení. Ninive je miesto, kam je Jonáš posielaný (nasmerovaný). Vôbec nič nemalo zmariť tento Boží úmysel, ktorý spočíval v tom, že Jonáš má mesto Ninive volať k pokániu a k viere. Boh pohliadol na týchto pohanov. Jonáš, ktorý je Žid, vyvolená nádoba tak, ako bol aj Pavol, je taký raný misionár posielaný k pohanom. Nebol šťastný a nesúhlasil s Bohom. Ako som už uviedol, Boh pohliadol na pohanov. Musíme tomu porozumieť v tom najširšom kontexte, že upretie zraku milosrdenstva na pohanov nebolo zúžené len na tento okamih, ale je rozprestreté v celej večnej Božej rade, kedy vo vyvolujúcej milosti si Boh oddelil stranou pre seba ľudí. Z každého kmeňa, jazyka, národnosti - pohana aj Žida, aby ich priviedol do Kristovej cirkvi ako oddelených Božích ľudí.

V prvej kapitole Jonáš prehliadol Božiu svätosť. Zlyhal v tom, že nedokázal oceniť, že Boh kvôli vlastnej svätosti nemôže konať inak, než vyhlásiť nepriateľstvo Ninivčanom. Oni boli vzbúreným ľuďom. Prvá kapitola, verš 2 hovorí: „ich zloba vystúpila hore, pred moju tvár.“ Tým, skrze udalosti v druhej kapitole si Jonáš mal uvedomiť, že aj keď vzbura privoláva Boží hnev, že tento Boh hnevu dokáže tak isto byť aj Bohom milosrdenstva. Samotný Jonáš si zasluhoval hnev, ale tu je Boh, ktorý je Bohom druhej šance. Dal mu ďalšiu príležitosť. Konal voči nemu v čistej milosti a milosrdenstve. Ak by Boh s nami konal podľa našich hriechov, kto by obstál? Ako často sa nám stáva, že musíme opäť vyznať tie isté zlyhania. Ďalej sa nám stáva, že upadáme do hriechu. Tak často sa stane, že aj napriek nášmu poznaniu, nežijeme na úrovni toho, čo vyznávame. Boh nenechal Jonáša odkázaného na seba samého. Opäť k nemu prišiel a dal mu poverenie k práci.

Po druhé. Božie poslanstvo pre Ninivčanov sa nezmenilo. Jonáš dostal poslanstvo, ktoré bolo ohraničené Božou hrádzou, Božími limitmi. Boh mu povedal: „Vstaň, choď a káž kázeň, ktorú ja ti budem hovoriť.“ (Jonáš 3:2). Keď Boh prehovoril k Ezechielowi, Ezechiel píše: „A riekol mi: Synu človeka, ja ťa posielam k synom Izraelovým, k spurným národom odbojným, ktorí sa spurne stavali proti mne; oni aj ich otcovia sa mi spreneverovali až priam do tohto dňa. Sú to synovia tvrdej tvári a zatvrdilého srdca, ku ktorým ťa posielam, a povieš im: Takto hovorí Pán Hospodin.“ (Ezechiel 2:3-4). Toto ohraničenie sa vzťahuje na každého kazateľa, ktorý kedy žil. Vzťahuje sa na starozmluvných prorokov a novozmluvných apoštolov a na každého kazateľa dnešnej generácie až navždy a kázanie je ohraničené, limitované na Božie slovo a poslucháči majú právo nepriať nič, pokiaľ to, čo sa káže, nie je v hraniciach Písma. Ľudia v meste Berea denne skúmali Písma, aby zistili, či je skutočne tak, ako bolo kázané a toto je tvoja a aj moja zodpovednosť.

Takže je tu Jonáš, ktorý je poslaný ísť do Ninive a kázať. Práve teraz, v súčasnosti, potrebujeme zdôrazniť kázanie. Nielen zdôrazniť primárnosť kázania v našej bohoslužbe, ale tak isto aj definovať, čo kázanie je. Kázanie v kresťanskej cirkvi znamená ohlasovať Božiu myseľ v rámci hraníc Biblie a to pod mocou Svätého Ducha. Porovnávať Písmo s Písmom, a dovoliť mu, aby vykladalo samo seba. Za týchto podmienok Jonáš odchádza do Ninive, aby tam kázal, ako hovorí verš 3: „vstal Jonáš a išiel do Ninive podľa slova Hospodinovho.“ A tak tu máme pokarhaného muža, ktorý odchádza do Ninive. Nejde tam ako celebrita, ani tam nejde, aby sa integroval medzi Ninivčanov. Ide tam, aby ohlásil a deklaroval Boží súd a odsúdenie nad hriechom a aby ohlásil aj zvrchovaného Boha stvorenia.

V týchto dňoch už kazatelia nemôžu nič dopredu predpokladať. Musíme Boha kázať od začiatku. Keď apoštol Pavol kázal pohanským Aténčanom a hovoril o utrpeniach a o vzkriesení Krista, začal s faktom Božej bytosti. Povedal, že „tento svet, v ktorom vy žijete, učinil Boh.“ Boh zavolał tento svet do existencie slovom svojej moci. Nevyprodukoval ho nejakým evolučným systémom. Práve v ruke tohto Boha je náš dych a náš život a nemáme tu žiadne zotrúvajúce miesto. Žijeme každú chvíľu odkázaní na milosť a milosrdenstvo Božie.

Aj Jonáš išiel do Ninive, aby jasne deklaroval Božiu zvrchovanosť, a aby povedal obyvateľom Ninive, že Boh sa na nich hnevá, aby im povedal, že tento Boh lásky ich odsudzuje kvôli ich hriechu. Verš 4 hovorí, že „vošiel do tohto mesta a volal a hovoril“. Slovo volal tu znamená, že volal, zvolával s nasadením, s vášňou, s horlivosťou. To znamená, že nielen že sa medzi nimi potuloval a sem tam s nimi podebatoval o Bohu, ale so spaľujúcim zápalom im odovzdával posolstvo.

O tomto zápale kázania hovorí aj osemnásť kapitola knihy Skutkov, kde vo veršoch 24-25 čítame o Apollovi, že to bol „muž výrečný a mocný v písmach... a vrúci duchom, hovoril a učil správne o Pánu Ježišovi...“ Jonáš, aj napriek jeho ešte nedávnym ťažkostiam, teraz ide, kráča a ohlasuje slovo, o ktorom vie, že je pravdivé: „...volal a hovoril: Ešte štyridsať dní, a Ninive bude podvrátené.“ (Jonáš 3:4).

Jonášova kázeň na konci verša 4 zaiste nebola táto jedna veta („ešte 40 dní a Ninive bude podvrátené.“) Je potrebné chápať, že žiadna kázeň zaznamenaná v Písmach nie je zapísaná v celom svojom pôvodnom rozsahu. Keď čítame kázne zapísané v Písmach, zdá sa, že zaznamenané je len to, čo bolo najvýznačnejšie a najhlavnejšie z toho, čo bolo povedané. Hovorí nám to zdravý úsudok. Štruktúra a kostra Jonášovej kázne je: „Ešte 40 dní a Ninive bude podvrátené.“ Kontext jeho kázne sa dá usúdiť práve z odpovede, ktorá na ňu prišla. Ak by slová na konci štvrtého verša znamenali celý obsah kázne, ako by potom mohlo byť odpoveďou mužov, Ninivčanov, že „mužovia Ninive uverili Bohu“? Podľa Písiem Jonáš tu ani len nespomenul Boha, ale oni uverili Bohu. Keď sa pozeráme na kontext, môžeme z neho usudzovať, že kázal fakty o Bohu a Boží súd.

Vo verši 7 desiatej kapitoly listu Rímskym sa píše, že „viera je z počutia, a počutie skrze Božie slovo“. Podľa reakcie Ninivčanov Jonáš musel mocne ohlasovať pravdy o Bohu a pri tomto kázaní sa ninivskí poslucháči trasú pred Božím slovom, lebo vo verši 5 čítame, že „uverili Bohu a vyhlásili pôst. Obliekli smútočné vrecia preto, že sa rmútili nad svojimi hriechmi.“ Vo verši 6 dokonca čítame, že slovo prišlo až ku kráľovskému trónu, aj kráľ počul Božie slovo a povstal zo svojho trónu – a toto bol zlomový bod. Chcel, aby sa niečo udialo.

Kráľ Ninive vyzliekol svoje kráľovské rúcho. Obliekol sa do smútočného rúcha a sadol si do popola - pripojil sa k obyčajným ľuďom v ich žalosti. Vydal všeobecné nariadenie, ktoré malo byť vyhlásené všade v Ninive, a to vyhlásenie sa týkalo pôstu a poníženia sa (verš 7). Nariadil, že pôst a poníženie sa bude vzťahovať nielen na človeka, ale aj na zvieratá. Ľudia aj zvieratá majú byť oblečení do smútočného vrecia, ľudia nech silne volajú na Boha mocným spôsobom a „nech sa odvrátia každý od svojej zlej cesty a od násilia, ktoré je v ich rukách.“ (verš 8).

Kráľ hovorí svojim poddaným: „Mocne volajte na Boha. Nedajte mu odpočinúť, kým sa nad nami nezmiluje.“ Žiadali si, aby sa Boh odvrátil od toho, čo ohlásil, že na nich príde. Boh konal konzistentne, v súlade so svojím charakterom: „A Boh videl ich skutky, že sa odvrátili od svojej zlej cesty, a tak sa Boh zľutoval nad tým zlým, o ktorom hovoril, že im ho učiní, a neučinil.“ (verš 10). Boh koná spôsobom, o ktorom Jonáš vedel, že Boh takto koná. V štvrtej kapitole vo verši 2 o Bohu hovorí, že je „milosrdný, ľútostivý, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý ľutuje zlého.“ Na základe pokánia a viery Ninivčanov Boh prejavil milosrdenstvo a ľútosť. Boh oľutoval zlé, o ktorom hovoril, že im učiní. Čo to znamená? Čo sa myslí tým, že „Boh oľutoval“? Ved' predsa hriešnici ľutujú a činia pokánie. V knihe Numeri čítame, že „silný Boh nie je človek, aby klamal, ani syn človeka, aby ľutoval, činil pokánie.“ (4. Mojžišova 23:19), ale tu v Jonášovi čítame, že Boh ľutuje. Čo sa tým myslí? Myslí sa tým to, že zmenil spôsob konania voči týmto pohanom a to tak, že nakoniec s nimi konal v čírej milosti a milosrdenstve namiesto toho, aby s nimi konal v zdrvujúcom hneve, ktorý by ich zničil.

V každom prípade, keď ľudia zmenia svoj vzťah k Bohu, on mení svoje jednanie s nimi. Boh v jednom zmysle nie je Bohom zmeny. Je rozhodnutý urobiť to, čo povedal, že urobí. Je len jedna vec, ktorá spôsobuje, že sa mení. Je to vtedy, keď človek ľutuje svoje konanie a odvoláva sa na vzácnu krv Krista. Vtedy Boh nemôže odmietnuť konať a neodpovedať na tú prosbu na základe Kristovej krvi. V inom zmysle, v každom inom zmysle, On nie je Boh, ktorý sa mení, a tak duša, ktorá hreší, zomrie. Mnohí si myslia, že raz, úplne na konci, Boh sa stane voči každému milý a veľkorysý. On však už ukázal svoju veľkorysosť a svoju milotu v tom, že poslal svojho Syna na tento svet, aby zomrel za naše hriechy a vzkriesil ho z mŕtvych na naše ospravedlnenie (Rímskym 4:24-25). Hriešnici, ktorí nie sú pod milosťou, sú naďalej pod hriechom a odsúdením Boha, ktoré pretrvávajú. Sú ľudia, ktorí si myslia, že na súdnej stoličnici neveriaci nebudú odsúdení, ale Jánovo evanjelium jasne hovorí, že oni už sú odsúdení preto, že neuverili v Božieho Syna.

Veľa počúvame a je to veľmi správne, o Bohu lásky, o Bohu milosrdenstva a súcitu, ale Boží Duch skrze žalmistu dal zapísať aj nasledovné: „Boh je spravodlivý sudca a silný Boh sa hnevá na bezbožného každý deň.“ (Žalm 7:12). Slovo hnevá sa v hebrejčine neznamena, že je len podráždený, ale znamena, že Boh je rozpalený hnevom a je nepriateľský voči bezbožníkovi. Boh je svätý a nenávidí hriech, ale keď z milosti hriešnici uveria a sú pod Kristovou krvou, sú zbavení súdu preto, že súd za nich zniesol Kristus.

Aké poučenie môžeme prijať z tejto pasáže?

Predovšetkým vidíme, že celá táto kapitola je plná milosti. Milosti voči Jonášovi, milosti voči Ninivčanom. Jonáš si nezasluhoval druhú šancu. Jeho poslucháči si nezasluhovali ani len prvú

šancu. Ani ty a ani ja si nezasluhujeme prvú šancu. Boh nás mohol nechať tam, kde sme boli, a to: mŕtvi v Adamovi. Skrachovaní, prevrátení, zdevastovaní pádom a absolútne skazení, ale v milosti a milosrdenstve prišiel Kristus a zachránil nás.

Musíme si opäť a opäť pripomenúť a vedieť oceniť, že spasenie je Božia nezaslúžená priazeň, ale nie len nezaslúžená Božia priazeň, ale aj taká, ktorá sa ujíma tých, ktorí si ju vôbec nezasluhujú. Boh by mal úplné právo, a je to jeho sloboda, nechať ľudí v hriechu. Rímskym 1:24-26 hovorí, že Boh vydal ľudí ich vlastným žiadostiam, ale svojou milosťou zachraňuje svojich vyvolených, ktorí skrze postupujúcu Božiu prácu sú premieňaní na Boží obraz. I tí najlepší z nás majú veľmi veľa drsných hrán, ktoré treba zaobliť. Nie sme takí, akí by sme mali byť a ešte určite nie sme to, čo máme byť, ale budeme ako On, keď ho uvidíme takého, aký je.

Posvätenie je postupujúca Božia práca. Práca na celý život. Je to ako keď sa otvára kvet ruže. Hovorí sa, že Bohu bolo treba jednu noc na to, aby dostal Izraelitov z Egypta, ale bolo mu treba 40 rokov na to, aby dostal Egypt z Izraelčanov. Oni sa stále obzerali späť. Nedokázali zahodiť starý život. Boli celý život v podmienkach toho jedného jediného systému. Takým istým spôsobom Boh musel konať aj s Jonášom, a tak isto musí konať aj s tebou a aj so mnou.